

Crouching Tiger, Hidden Dragon

Det allra märkvärdigaste med Crouching Tiger, Hidden Dragon är inte – trots alla fantastiska scenerier – filmen i sig. Det skulle kunna tyckas vara tillräckligt att ha lyckats korsa specialeffekterna från Matrix med den kinesiska kampkonsten, men det är i sanning en ännu större bedrift att ha lockat en amerikansk storpublik till biograferna.

Amerikaner pratar nämligen bara amerikanska. Och vill därmed att alla på film också ska prata amerikanska. Annars förstår man ju inte. Undertexter är således en styggelse i den amerikanska publikens ögon. Det är illa nog om filmen är på franska eller svenska – kinesiska finns inte ens på kartan.

Ja, det vill säga, detta var innan Ang Lee hade premiär på Crouching Tiger, Hidden Dragon, som satt flera kassarekord för utländsk film i USA. Det är en bra film, men ur just det perspektivet bör den dessutom betraktas som ett fenomen.

Ang Lee är lite som salige Stanley Kubrick. Han vill inte fastna i en genre. Bröllopfesten, Mat dryck man kvinna, Förnuft och känsla, The Ice Storm och Crouching Tiger, Hidden Dragon har inte mycket mer gemensamt än att de är regisserade av den Taiwanfödde filmaren.

Med Crouching Tiger, Hidden Dragon har han spelat in sin första film i Kina. Ang Lee har stått på huvudet i de romantiska äventyrsböcker han läste som grabb och vävt samman dem med de hongkongska kampsportsfilmer som han växte upp med. Med dessa båda yttre ramverk till hjälp vill han säga något om den kinesiska kulturhistorien.

Jag antar att han lyckas alldeles utmärkt. Själv är jag sparsamt intresserad av martial arts och av berättelser om kinesiska krigare som jagar skurkar som heter saker som Jaderäven. Jag är, för att vara helt ärlig, fullständigt oberörd av den här filmen.

Men då talar vi alltså om själva storyn. Och karaktärerna. Inför det jag får se på duken – det visuella, som det heter – är det bara att kapitulera. Fäktningsscenerna är till exempel helt feno-

menala. Jag har aldrig sett något liknande. Foto och klipp smälter samman i ett hisnande tempo till en oslagbar enhet. Och här snackar vi så klart varken värja eller florett. Inga såna fjolleri-er. Kineserna hade svärd. Stora svärd. Ja, huvudrollen i filmen innehas av ett vackert ornamenterat svärd kallat Gröna Ödet.

I dessa virtuost fotograferade och klippta dueller ingår också den lilla dosen Matrix. Men medan bröderna Warchawski mest hade lekstuga så nyttjar Ang Lee möjligheten att låta sina karaktärer lyfta upp i bambuträdtopparna – för att understryka en sorts inre och själslig kraft. Till skillnad från de flesta andra regissörer kan alltså Ang Lee beskyllas för att ha en filosofisk tanke bakom sina tricks. Vi får inte bara höra i ord att Wudan-krigarna besitter särskilda egenskaper. När Chow Yun-Fat och Michelle Yeoh går till väders får vi dessutom se det med egna ögon.

Det är i denna kollision mellan andlighet och action som Ang Lee skriver sin filmhistoria. Han höjer därmed ribban för nästa regissör som tänker utnyttja samma tekniska färdigheter. Att ingen, eller väldigt få, kommer att bry sig om detta är en annan, och möjligen något sorglig historia.

MATS WEMAN

USA/Kina 2000 Manus: James Schamus, Wang Hui Ling & Tsai Kuo Jung **Regi:** Ang Lee Foto: Peter Pau

120 min Från **11** år I rollerna: Chow Yun-Fat, Michelle Yeoh, Zhang Ziyi, Chang Chen m fl
Distribution: Sandrew Metronome